

תורה אור • פרשת יתרו • מאמר 2

משה ידבר והאלהים יעננו בקול

”משה ידבר והאלקים יעננו בקול”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/2](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/2)

1 משה ידבר והאלהים יעננו בקול. בקולו של משה. ולהבין כי לא פירש בכתוב מה דבר משה ומה ענהו ה' דלא קאי על עשרת הדברות

”משה מדבר, וה' עונה לו בקול”: ”בקול” — בקולו של משה. [עלינו] להבין [זאת], שכן הפסוק אינו מפרט מה אמר משה ומה ענה לו ה', שהרי אין מדובר בעשרת הדיברות,

דהא אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו וכתיב אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד וגוי.

שהרי את ”אנכי” ואת ”לא יהיה לך” שמענו מפי הגבורה, ונאמר: ”אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד [לכם] וגוי.

הרי שלא נאמר בזה הענין שמשם הוא המדבר והקב”ה העונה וגם להבין מהו ידבר ומהו יעננו לשון עתיד או הווה והוה ליה למימר משה דבר והקב”ה ענהו.

נמצא שבעניין זה לא נאמר שמשם הוא המדבר והקדוש ברוך הוא הוא העונה. [עלינו] להבין גם מה פירוש ”ידבר” ומה פירוש ”יעננו”, בלשון עתיד או הווה, שהרי היה צריך לומר: ”משה דיבר, והקדוש ברוך הוא ענה לו”.

הענין הוא דאיתא בגמרא דאמר רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא.

העניין הוא כך: מובא בגמרא שרב יוסף אמר: ”אלמלא יום זה שגרם לך, כמה יוסף יש בשוק!”

2 ולהבין מעלת האי יומא דוקא שהוא יום מתן תורה ומהו ענין מתן התורה. והלא קיים אברהם אבינו ע”ה את כל התורה עד שלא ניתנה ואפי’ עירובי תבשילין מפני שלמד את כל התורה כו’ עד שלא נתנה.

[ויש להבין] את מעלתו של ”יום זה” דווקא, שהוא יום מתן תורה, ומהו עניינו של מתן תורה. והרי אברהם אבינו עליו השלום קיים את כל התורה עוד לפני שניתנה, ואפילו עירובי תבשילין, מפני שלמד את כל התורה וכו’ עוד לפני שניתנה.

3 וכמ”ש וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי ובודאי לימד ג”כ ליצחק בנו ויצחק לימד ליעקב ובניו ומה חדוש נתחדש בנתינתה.

כמו שכתוב: ”וישמור משמרתי, מצוותי, חוקותי ותורותי”. ובודאי לימד זאת גם את יצחק בנו, ויצחק לימד את יעקב ואת בניו. אם כן, מה התחדש בנתינת התורה?

אך הנה נודע ענין המצות דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא. ולכאורה אינו מוכן לשון אברין והלא אין לו דמות הגוף וכו'.

אולם תחילה יש לבאר את ענין המצוות: ידוע ש"רמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא" — רמ"ח המצוות הן רמ"ח איברי המלך. ולכאורה אינו מוכן מדוע משתמשים בביטוי "איכרים", והרי אין לו דמות הגוף וכו'.

אך יובן ע"פ מ"ש בזהר דכל מעשה המצות הן לאתקנא רזא דשמיא שבמצוה זו ממשיך שם זה ובמצוה זו ממשיך שם זה והענין כי שמותיו של הקב"ה הם שבעה שמותיו שאינן נמחקין.

אולם הדבר יובן על פי הכתוב בזהר, שכל מעשה המצוות הוא "לאתקנא רזא דשמיא" — לתקן את סוד שמו: במצווה זו ממשיכים שם זה, ובמצווה אחרת ממשיכים שם אחר. והענין הוא ששמותיו של הקדוש ברוך הוא הם שבעת השמות שאינם נמחקים.

4 והם הם בחינת התפשטות החיות והשפעה להתהוות מדותיו ית' לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' שאינן

והן הן בחינת התפשטות החיות והשפעה כדי שמדותיו ית' יבואו לידי קיום: "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת" וגו', שאינן

אלא כח"י שם לכד ע"ד משל כמו השם שאינו אלא לזולתו שיקראנו בשמו כי הוא ית' רם ונשא וכו'.
אלא בחינת שם בלבד; על דרך משל, כשם ששמו של אדם קיים רק עבור הזולת, כדי שיוכל לקרוא לו בשמו. שהרי הוא ית' רם ונשא וכו'.

5 וכמ"ש בתקוני זוהר לאו מכל אלין מדות כלל ואנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא. כי החכמה הידיעא היא בנבראים שנק' בשם חכמה שהיא השכלה להשכיל דבר מושכל

כמו שכתוב בתקוני זוהר: "אינו מכל המידות הללו כלל", וכן: "ואתה חכם, אך לא בחכמה ידיעה". החכמה הידועה מצויה בנבראים, והיא נקראת בשם "חכמה": מדובר בהשכלה, בהבנת דבר שאפשר להשכיל.

אבל אצלו ית' לא שייך זה כי אפי' כח"י המחשבה שהיא למטה מחכמה נאמר עליה

אך אצלו יתברך אין הדבר שייך, שהרי אפילו על בחינת המחשבה, הנמוכה מחכמה, נאמר:

כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' אלא שנק' חכמה ומחשבה לפי שהיא מקור המחשבה ומקור החכמה.

"כי לא מחשבותי מחשבותיכם" וגו'. אלא שהיא נקראת חכמה ומחשבה משום שהיא מקור המחשבה ומקור החכמה.

6 וכמ"ש כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. פירוש באורך כשנמשך האור למטה אזי נראה ומושג אור החכמה והמחשבה כו'.

כמו שכתוב: "כי עמך מקור חיים, באורך נראה אור". פירוש "באורך" הוא שכאשר האור נמשך למטה, אזי אור החכמה והמחשבה נראה ומושג וכו'.

וכן בחי' החסד כמ"ש ועשה חסד לאלפים. שיש אלפים מדרגות שהם רבוי הצמצומים והמשכות עד שיהיה התהוות חסד.

כך גם בחינת החסד, כמו שכתוב: "ועושה חסד לאלפים". יש אלפי מדרגות, שהן ריבוי הצמצומים והמשכות, עד שנעשה חסד.

7 וכמ"ש עולם חסד יבנה שצריך הוא להיות נבנה שיהיה חסד. והמשכה זו להיות התפשטות החיות בבחי' חכמה וחסד הוא מז' שמות שאינם נמחקין הוי"ה בנקוד פת"ח היא בחכמה ושם אל בחסד.

כמו שכתוב: "עולם חסד ייבנה" (עולם ייבנה באמצעות חסד): כלומר, יש לבנות אותו כדי שיהיה בו חסד. והמשכה זו, של התפשטות החיות בבחינת חכמה וחסד, היא משבעת השמות שאינם נמחקים: הוי' בנקוד פתח היא בחכמה, ושם אל בחסד.

וכמ"ש חסד אל כל היום שהם בחי' שם בלבד. אך מ"מ אחר שנמשך וכא לידי גילוי מדת החסד והחכמה

כמו שכתוב: "חסד אל כל היום"; והם אינם אלא בחינת שם בלבד. אך אף על פי כן, לאחר שהמשכה נמשכת ובאה לידי גילוי במידת החסד והחכמה,

הנה ההמשכה ההיא היא מלובשת ממש במדת החסד והחכמה עד שמתאחדת עמהם וזהו ענין איהו וחיוהי חד. איהו וגרמוהי חד.

אותה המשכה מלובשת ממש במידת החסד והחכמה, עד שהיא מתאחדת עמן. זהו ענין "הוא וחיותיו אחד, הוא וכליו אחד",

דהיינו כענין הוא המדע הוא היודע כו'. וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה פי' שמתאחדת ונעשית בבחי' לך ה' ממש.

כלומר, בדומה לרעיון של "הוא המדע, הוא היודע" וכו'. וכמו שכתוב: "לך ה' הגדולה והגבורה" — כלומר, הן מתאחדות ונעשות ממש בבחינת "לך ה'".

8 והנה המשכת החיות להיות התפשטות אור א"ס ב"ה והתלבשותו במדת החסד והחכמה שאין ערך אליו

דאנת הוא חכים

והנה, המשכת החיות כדי שתהיה התפשטות של אור אין סוף, ברוך הוא, והתלבשותו במדת חסד ובחכמה, שאין להן שום ערך אליו – שהרי "אתה חכם,

ולא בחכמה ידיעא ולא מכל מדות אליו כלל באתערותא דלתתא תליא מילתא ע"י מעשה המצות שע"י מצוה שהיא בחכמה ממשיך אור א"ס ב"ה בחכמה.

אך לא בחכמה ידועה", ו"לא מכל המדות האלה כלל" – הדבר תלוי באתערותא דלתתא: בקיום המצוות. באמצעות מצווה השייכת לחכמה ממשיכים את אור אין סוף, ברוך הוא, לתוך החכמה.

9 וע"י מצוה שבחסד ממשיך אור א"ס ב"ה בחסד. והן הן המשכת שמותיו ית' והתלבשותו בחכ' וחסד

הוי"ה בנקוד פת"ח בחכמה כו' ולכן נקראו המצות בשם אברין דמלכא דכמו שמלובש חיות הנפש באברין

ובאמצעות מצווה השייכת לחסד, ממשיכים את אור אין סוף ברוך הוא אל החסד. זהו בדיוק עניין המשכת שמותיו יתברך והתלבשותו בחכמה ובחסד: הוי' בניקוד פתח בחכמה וכו'. לכן נקראות המצוות בשם "איברי המלך", שכן כשם שחיות הנפש מתלבשת באיברים,

ע"י משל עד שמתאחדת עמהם כך מלובש אור א"ס ב"ה המשכת בחי' שמותיו ית' בבחי' חכמה וחסד שבמעשה המצות עד שמתאחדת ממש באור א"ס ב"ה הנמשך בהם.

דרך משל, עד שהיא מתאחדת עמם, כך אור אין סוף ברוך הוא – המשכת בחינת שמותיו יתברך – מתלבש בבחינת החכמה והחסד שבקיום המצוות, עד שאותה בחינה מתאחדת ממש עם אור אין סוף ברוך הוא הנמשך בהן.

10 ובזה יובן ענין המצות שכתוב באברהם וישמר משמרתי מצותי וגו'. דהיינו שגרם ירידת והמשכת אור

א"ס ב"ה והתלבשותו במדת החכמה וחסד

בכך יובן עניין המצוות שנאמרו על אברהם: "הוא שמר את משמרתי, את מצוותי" וגו'. כלומר, הוא גרם לירידתו ולהמשכתו של אור אין סוף ברוך הוא, ולהתלבשותו במידת החכמה והחסד,

ע"י שנעשה מרכבה אליו ית' במדת האהבה הלוך ונסוע הנגבה בבחי' רצוא ושוב כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

על ידי שנעשה מרכבה אליו יתברך, במידת האהבה: "הולך ונסוע דרומה", בבחינת רצוא ושוב. שכן "רוח מביאה רוח וממשיכה רוח".

11 וכמ"ש אם ישים אליו לבו וגו'. וגם מחמת שהרבה חסד בעולם. ויטע אשל וגו'. וע"י שהיה שפל רוח מאד. וכמ"ש ואנכי עפר ואפר.

כפי שנאמר: "אם ישים אליו לבו" וגו'. וגם משום שהרבה חסד בעולם: "ויטע אשל" וגו'. וכן משום שהיה שפל רוח מאוד, כפי שנאמר: "ואנכי עפר ואפר".

לכן ע"י כמים הפנים וגו'. ע"י מדת ענוה המשיך ירידת אור א"ס ב"ה בחכמה וחסד שהוא בחי' ירידה ושפלות לגבי אור א"ס ב"ה דאנת הוא חכים

לכן, בעקבות זאת, "כמים הפנים לפנים" וגו': באמצעות מידת הענוה המשיך את ירידתו של אור אין סוף ברוך הוא אל חכמה וחסד, שהן בחינה של ירידה והשפלה ביחס לאור אין סוף ברוך הוא, שהרי "אתה הוא חכים,

ולא בחכמה ידיעא ולא מכל מדות אלין כלל שאין ערוך אליו. וכמאמר רז"ל במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו כו':

"ולא בחכמה ידיעא", ו"לא מכל מדות אלין כלל", שכן אין להן שום ערך ביחס אליו. וכמאמר חז"ל: "במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה, שם אתה מוצא ענוותנותו" וכו'.

12 אך הנה עיקר המשכות אברהם אבינו ע"ה היה בעולמות עליונים הגם שהמשיך אור א"ס ב"ה למטה ג"כ להיות גילוי אלהות בעולם וכמ"ש ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

אבל עיקר [ההמשכה] של אברהם אבינו עליו השלום היה בעולמות העליונים — אף שהוא המשיך גם למטה את אור אין סוף, ברוך הוא, כדי שתתגלה אלקות בעולם, כמו שנאמר: "ויקרא שם בשם ה' אל עולם".

וגם הנפש אשר עשו בחרן ונטע אמונת ה' בלבם מ"מ אין זה ערך לגבי המשכות וכן "הנפשות אשר עשו בחרן" — הוא נטע בלבם אמונה בה'. ואף על פי כן, אין לכך ערך והשוואה לעומת ההמשכות

שהמשיך למעלה בעולמות עליונים להיות תוספת גילוי אור א"ס ב"ה בבחינת חכמה וחסד עליון דאצי' ושם היה עיקר עבודת אברהם וישמר משמרת מצותי וגו'.

שהמשיך למעלה, בעולמות העליונים, כדי שתהיה תוספת גילוי של אור אין סוף בבחינת חכמה וחסד העליונים שבעולם אצילות. ושם היה עיקר עבודתו של אברהם: "וישמר משמרת מצותי" וגו'.

מצותי דוקא מצות שהקב"ה עושה בעצמו הקב"ה מבקר חולים שענין החולים בעולמות עליונים הוא כמ"ש סמכוני באשיות וגוי כי חולת אהבה אני.

"מצותי" דוקא — המצוות שהקדוש ברוך הוא עושה בעצמו. "הקדוש ברוך הוא מבקר חולים"; והענין של החולים בעולמות העליונים הוא כמו שנאמר: "סמכוני באשיות" וגוי, "כי חולת אהבה אני".

שבחי חולת אהבה היא מחמת ההסתר וההעלם שכל בחי' ממלא וסובב כל עלמין אינן אלא בחי' זיו ורק הודו על ארץ ושמים וגוי.

מצב זה של חולת אהבה נובע מן ההסתר וההעלם: כל בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אינה אלא בחינת זיו, ורק "הודו על ארץ ושמים" וגוי.

13 ואי לזאת תכסף ותכלה הנפש לדבקה בא"ס ב"ה ממש. ועל זה נאמר סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים שהם ענין התגלות אור א"ס ב"ה מההסתר והעלם שגילוי זה הוא רפואה לחולת אהבה זו. ולכן הנפש משתוקקת וכוספת להידבק באין סוף עצמו, ברוך הוא. ועל כך נאמר: "סמכוני באשיות, רפדוני בתפוחים" — אלה עניינם גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, מתוך ההסתר וההעלם; גילוי זה הוא הרפואה לחולי אהבה זו.

14 וכן אמרו הקב"ה מניח תפלין. כי תפלין מלשון התקשרות שהוא התקשרות אור א"ס ב"ה בחכמה. והיינו דאמרין תפלין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל וגוי.

כך גם אמרו: "הקדוש ברוך הוא מניח תפילין". תפילין הוא מלשון התקשרות, כלומר התקשרות אור אין סוף, ברוך הוא, עם חכמה. וזהו שאנו אומרים: "תפילין של רבנו של עולם — מה כתוב בהם? יומי כעמך ישראלי" וגוי.

כי ישראל עלו במחשבה בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית והתפלין הם ההתקשרות של אור א"ס ב"ה בבחי' ישראל שנקראו ראשית הוא בחי' חכמה וע"ד זה שאר

כי ישראל עלו במחשבה; "בראשית" — בשביל ישראל, שנקראו "ראשית". והתפילין הן התקשרות אור אין סוף, ברוך הוא, עם בחינת ישראל, שנקראו "ראשית", והיא בחינת חכמה. ועל דרך זו שאר

המצות של הקב"ה הן המשכות מאור א"ס ב"ה בעולמות עליונים ושם גילוי המשכת אור א"ס ב"ה והתלבשותו בחכמה וחסד בבחי' איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. אבל האי עלמא עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד וגו'.

המצוות של הקדוש ברוך הוא הן המשכות מאור אין סוף, ברוך הוא, בעולמות העליונים; ושם יש גילוי של המשכת אור אין סוף, ברוך הוא, והתלבשותו בחכמה וחסד, בבחינת "הוא וחיוהי חד, איהו וגרמוהי חד". אבל העולם הזה הוא עולם של פירוד, כמו שכתוב: "ומשם יפרד" וגו'.

15 וכדי להיות המשכת אור א"ס ב"ה בבחי' איהו וחיוהי חד כו' גם למטה בעולם הפירוד נתנה התורה לישראל שתהא התלבשות והתאחדות אור א"ס ב"ה ממש בחכמה וחסד שלמטה במעשה המצות וקיומן בעשיה גשמית.

וכדי שאור אין סוף, ברוך הוא, יומשך גם למטה, בעולם הפירוד, בבחינת "הוא וחיוהי חד" וכו', ניתנה התורה לישראל, כדי שאור אין סוף, ברוך הוא, יתלבש ממש ויתאחד בחכמה וחסד שלמטה, באמצעות קיום המצוות וביצוען בעשייה גשמית.

וכמ"ש וירד ה' על הר סיני. וע"ז אמרו דהאי יומא הוא דקא גרים:

וכמו שכתוב: "וירד ה' על הר סיני". ועל כך אמרו: "שהיום הזה הוא שגרם".

16 והענין הוא הנה כתיב כי אל דעות הוי"ה. פי' ב' דעות יחודא עלאה ויחודא תתאה.

ההסבר הוא כך: נאמר "כי אל דעות הוי"ה". כלומר, יש שתי דעות: יחודא עלאה ויחודא תתאה.

יחודא עלאה מלמעלה למטה שכל מה שלמטה מטה הוא יותר כלא וכאין וכל מה שהוא למעלה יותר יותר נחשב ליש.

היחוד העליון הוא מלמעלה למטה: ככל שדבר נמוך יותר, כך הוא נחשב יותר כלא וכאין; וככל שהוא גבוה יותר, כך הוא נחשב יותר ליש.

17 וכמ"ש להנחיל אוהבי יש. ויחודא תתאה ממטה למעלה היא בחי' יש מאין שכל מה שלמטה מטה נחשב

יותר ליש ונראה לעיני בשר דבר בפני עצמו ומורגש ומה

וכמו שכתוב: "להנחיל אוהבי יש". והיחודא תתאה, מלמטה למעלה, היא בחינת יש מאין: ככל שדבר נמוך יותר, כך הוא נחשב יותר ליש; הוא נראה לעיני בשר כדבר העומד בפני עצמו ומורגש; ומה

שהוא למעלה מעלה הוא ענין שאינו נראה ולא מורגש ומושג ובשם זה של אל כולל ב' הדעות שכשם שמלמעלה

שהוא למעלה יותר הוא ענין שאינו נראה, אינו מורגש ואינו נתפס. ובשם אל כלולות שתי הדעות: כשם שמלמעלה

למטה כל מה שלמטה הוא כלא ואינו תופס מקום כך הוא ממטה למעלה ג"כ מפני כי ולו נתכנו עלילות ולא כתיב באלף והקרי ולו בוי"ו.

למטה כל מה שלמטה הוא כאין ואינו תופס מקום, כך גם מלמטה למעלה. הטעם לכך הוא "ולו נתכנו עלילות": כתיב "ולא" באל"ף, והקרי הוא "ולו" בוי"ו.

18 ולא באלף הם מצות לא תעשה. ולו בוי"ו הם מצות עשה. נתכנו להיות שוים יחודא עלאה ויחודא תתאה להיות למטה

"ולא" באל"ף — אלו מצוות לא תעשה; "ולו" בוי"ו — אלו מצוות עשה. "נתכנו" פירושו שיהיו שווים: היחוד העליון והיחוד התחתון, כדי שיהיו למטה

כמו למעלה ממש שלא יהיה היש תופס מקום כלל כי על התורה ומצות נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. בצלמנו בחי' התורה.

ממש כמו למעלה, כך שהיש לא יתפוס מקום כלל. שהרי על התורה והמצוות נאמר: "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"; "בצלמנו" היא בחינת התורה;

כדמותנו בחי' המצוות שהן הן בחי' אדם שעל דמות הכסא כו' שהן הן פנימיות רצונו וחכמתו ית' בלי שום הסתר פנים ואין היש מעלים ומסתיר על אור א"ס ב"ה השורה בתוכם ובהם

"כדמותנו" היא בחינת המצוות. הן עצמן בחינת האדם שעל דמות הכיסא וכו'; שהרי הן עצמן פנימיות הרצון והחכמה שלו יתברך, בלי שום הסתר פנים, והיש אינו מעלים ומסתיר על אור אין סוף ברוך הוא השורה בתוכן. ובהן

ועל ידם ממשיך אור א"ס ב"ה להיות למטה כמו למעלה בבחי' אין עוד מלבדו ולא תחללו את שם קדשי שלא לעשות חלל כו' ולא להיות דוחק רגלי השכינה רק ואשים דברי בפך דברי ממש.

ועל ידן ממשיכים את אור אין סוף ברוך הוא, כך שיהיה למטה כמו למעלה, בבחינת "אין עוד מלבדו". ו"לא תחללו את שם קדשי" — שלא לעשות חלל וכו', ושלא להיות מי ש"דוחק רגלי השכינה"; אלא "ואשים דברי בפך" — דבריי ממש.

19 והנה המצות הן לכושין ומקיפין והתורה היא מזון ופנימיות שבהם ממשיך אור א"ס ב"ה להיות שורה על נפשו בבחי' מקיף

והנה, המצוות הן לבושים ואורות מקיפים, והתורה היא מזון ופנימיות. באמצעותן ממשיכים את אור אין סוף, ברוך הוא, שישרה על נפשו בבחינת מקיף,

וגם להיות הנפש תוכה רצוף אהבה בבחי' פנימית. וע"ז נאמר כי הוי"ה אלהיך אש אוכלה הוא. פי' הוי"ה בחי' תורה.

וגם כדי שתוכה של הנפש יהיה רצוף אהבה, בבחינת פנימיות. ועל כך נאמר: "כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא". כלומר, הוי' היא בחינת התורה,

20 ואלהיך פי' בחי' מצות הן הם כמו האש ע"ד משל שאם נותנים אש תוך הכלי וסביבותיו הרי ממילא שולט האש מעבר אל עבר ושורף ומכלה לגמרי.

וי"אלקיך" פירושו בחינת המצוות. הן דומות לאש, בדרך משל: אם מניחים אש בתוך כלי ומסביבו, האש נאחזת מאליה בכל הכלי, שורפת ומכלה אותו לגמרי.

כך התורה והמצוות ע"י שהם בבחי' פנימיות ובבחינת מקיפין הרי יש בהן כח לכלות ולשרוף לגמרי את חומריות נפש הבהמית וגסותה

כך גם התורה והמצוות: מאחר שהן פועלות בבחינת פנימיות ובבחינת מקיפים, יש בכוחן לכלות ולשרוף לגמרי את החומריות והגסות של הנפש הבהמית,

שהיא המסתרת ומעלמת על אור ה' א"ס ב"ה להיות נראה ליש ודבר בפני עצמו שלכן היא צריכה למירוק בגיהנם

שהן מסתירות ומעלימות את אור ה' אין סוף ברוך הוא, כך שהוא נראה כיש וכדבר בפני עצמו. משום כך היא זקוקה למירוק בגיהנם.

אבל תלמיד חכם אין אור של גיהנם שולט בו כי התורה והמצוות הם הממרקות מבית ומבחוץ ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

אבל על תלמיד חכם אין אש הגיהנם שולטת, משום שהתורה והמצוות הן שממרקות אותו מבפנים ומבחוץ; וכבוד ה' מתגלה למטה כפי שהוא מתגלה למעלה.

וזהו שכתוב והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש וידבר הוי"ה אליכם מתוך האש וגו':

וזהו פירוש הכתוב: "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש", וכן י"ה דיבר אליכם מתוך האש וגו'.

21 והנה כח זה להמשכה זו ניתן לישראל שהם הם הממשיכים תורתו ומצותיו ע"י עסק תורתם ועבודתם בבחינת ולא תחללו וגו'.

כעת, הכוח להמשכה זו ניתן לישראל, שכן הם שממשיכים את תורתו ואת מצותיו באמצעות עיסוקם בתורה ועבודתם, בבחינת "ולא תחללו" וגו'.

מה שא"כ עכו"ם אפי"ם אם מקיימין תורה ומצות אין ממשיכין כלום והיא בחי' מתנה טובה.

לא כך אצל עובדי עבודה זרה: גם אם הם מקיימים תורה ומצוות, אין הם ממשיכים דבר. וזוהי בחינת "מתנה טובה".

22 וכמארז"ל שלש מתנות טובות כו'. וזמן מתנה זו היא בחג השבועות זמן מתן תורה גלוי בחי' כתר תורה שהיא למעלה מבחי' התורה.

כמאמר חז"ל: "שלוש מתנות טובות" וכו'. זמן מתנה זו הוא בחג השבועות, זמן מתן תורה: גילוי בחינת כתר תורה, שהיא למעלה מבחינת התורה [עצמה].

וזהו אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא כמה בחי' יוסף. יוסף דעת יוסף מכאוב וכמה מיני חכמות זרות

וזהו [פירוש] "אלמלא יום זה שגרם, כמה יוסף יש בשוק": כמה בחינות של "יוסף", לשון הוספה! "יוסף דעת יוסף מכאוב", וכמה מיני חכמות זרות,

דכתיב בהם חכמים הם להרע ולהטיב לא ידעו כי משם יפרד אבל האי יומא הוא גלוי חכמתו ורצונו ית' המלוכשת בתורה שבה התלבשות אוא"ס ב"ה וגלוי למטה כמו למעלה.

שעליהן נאמר: "חכמים הם להרע ולהטיב לא ידעו", שכן "משם יפרד". אבל יום זה הוא גילוי חכמתו ורצונו יתברך, המלוכשים בתורה, שבה מתלבש אור אין סוף ברוך הוא, והוא מתגלה למטה כמו למעלה.

כי האי יומא הוא ממחרת השבת אחר ימי הספירה שבעה שבועות שהם מבחי' ז' שמות שאינן נמחקין

כי יום זה הוא "ממחרת השבת", לאחר ימי הספירה — שבעה שבועות, שהם מבחינת שבעת השמות שאין נמחקים,

שהם בסדר השתלשלות שכך צריך להיות תחילה ההמשכה מעט מעט עד שבחג השבועות בא הגלוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות שמעלה ומטה שוין שם רוחניות כמו גשמיות.

שהם בסדר השתלשלות. וכך צריך להיות: תחילה ההמשכה באה מעט מעט, עד שבחג השבועות בא הגלוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות, במקום שבו מעלה ומטה שווים, הרוחני כמו הגשמי.

כמ"ש המשפילי לראות בשמים ובארץ וגו' כמ"ש במ"א. והוא ענין כתר תורה. ולכן בא לידי גלוי למטה כמו למעלה.

כמו שכתוב: "המשפילי לראות בשמים ובארץ" וכו', כפי שמבואר במקום אחר. וזהו ענין כתר תורה, ולכן הוא מתגלה למטה כמו למעלה.

23 והנה על המשכת התורה בבחי' זו כתיב משה ידבר. משה בחינת בטול והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

והנה, על המשכת התורה בבחינה זו נאמר: "משה ידבר". משה הוא בחינת הביטול, ככתוב: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה",

ונחנו מה. ידבר מלשון המשכה והנהגה. כמו ידבר עמים דהיינו שממשיך אוא"ס ב"ה למטה ע"י בחי' בטול

ו"ונחנו מה". "ידבר" הוא לשון של המשכה והנהגה, כמו "ידבר עמים"; כלומר, הוא ממשיך למטה את אור אין סוף ברוך הוא באמצעות בחינת הביטול,

כי החכמה מאין תמצא מבחי' אין. ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו. והיינו ע"י בחי' ענוה.

כי "החכמה מאין תמצא" — מבחינת האין. ו"במקום שאתה מוצא גדולתו, שם אתה מוצא ענותנותו"; כלומר, הדבר נעשה באמצעות בחינת הענוה.

24 והנה משה הוא הממשיך מלמעלה למטה. כי משה שושבינא דמלכא ואיש האלהים בעלה דמטרוניתא דהיינו שהוא ממשיך בחי' יחודא עלאה שכל מה שלמטה מטה הוא כאין ואין עוד מלבדו וגו'

והנה, משה הוא הממשיך מלמעלה למטה. שהרי משה הוא "שושבינו של המלך", ו"איש האלקים" הוא "בעלה של המטרוניתא"; כלומר, הוא ממשיך את בחינת יחודא עילאה, שבה ככל שהדבר נמוך יותר, כך הוא נחשב לאין, ו"אין עוד מלבדו" וכו'.

והאלהים הוא בחי' יחודא תתאה שהוא בחי' כסא הכבוד שהוא מקור לנפש הבהמית פני אריה פני שור כו'. משא"כ משה בחי' מה היינו בחי' אדם שעל הכסא כו' אדם בגימטריא מ"ה.

ואלקים הוא בחינת יחודא תתאה, שהיא בחינת כסא הכבוד, מקור הנפש הבהמית: "פני אריה", "פני שור" וכו'. לא כן משה, שהוא בחינת מה, כלומר בחינת "אדם" שעל הכיסא וכו'; ערכה המספרי של המילה "אדם" הוא כערכה של "מה".

25 והוא בחי' הצמצום להיות יש מאין כי אלהים לשון שררה כי אין מלך בלא עם מלשון עוממות.

וזהו בחינת הצמצום, שבזכותו נעשה יש מאין. אלקים הוא לשון שררה, שהרי "אין מלך בלא עם" — והמילה "עם" קשורה ללשון עוממות, כלומר עמימות.

והאלהים יעננו הנה לשון עניה בלשון הקודש הוא כמארז"ל גבי הלל עונה אחריהם מה שהם אומרים שמה שהשומע אומר מה שאומר המדבר נק' עונה.

"והאלקים יעננו": לשון ענייה בלשון הקודש היא כפי שאמרו חז"ל לגבי הלל: "עונה אחריהם מה שהם אומרים". כלומר, כשהשומע אומר את מה שאומר המדבר, הדבר נקרא "עונה".

וזהו והאלהים יעננו שבחי' יחודא תתאה יענה להמשכה זו של משה שהמשיך מבחי' יחודא עלאה להיות מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה. וענין ידבר ויעננו לשון הווה.

וזהו [פירוש] "והאלקים יעננו": בחינת יחודא תתאה עונה להמשכה זו של משה, שהמשיך מבחינת יחודא עילאה, כדי שמלמטה למעלה יהיה כפי שמלמעלה למטה. ועניין "ידבר" ו"יעננו" הוא שהם בלשון הווה:

הנה אתפשטותא דמשה בכל דרא היא בחי' הביטול שיש בכל אדם לפום מאי דמשער בלביה בקיום התורה והמצות בבחי' בטל רצונך:

התפשטות משה בכל דור היא בחינת הביטול שיש בכל אדם, לפי מה שהוא משער בלבו, בקיום התורה והמצוות מתוך "בטל רצונך".

26 וזהו שאמרו רז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו. לא הכל שוים בבחינה אחת

זהו שאמרו חז"ל: "כל הקורא ושונה, הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו". לא כולם שווים במדרגה אחת;

אלא כל חד לפום שיעורא דיליה בבחי' הביטול לאור א"ס ב"ה בחי' אין עוד מלבדו ואני ה' לא שנית.

אלא כל אחד לפי מידתו בעניין הביטול לאור אין סוף ברוך הוא: המדרגה של "אין עוד מלבדו" ושל "אני ה' לא שנית".

27 וכמו שהיה אוא"ס ב"ה ממלא כל חלל זה דעוה"ז קודם שנברא עולם הזה כך הוא ממש לאחר שנברא והוא בחי' משה ונחננו מה.

כשם שאור אין סוף, ברוך הוא, מילא את כל החלל של העולם הזה לפני שנברא, כך ממש הוא גם לאחר שנברא. וזוהי בחינת משה: "ונחננו מה".

ושכינה מדברת מתוך גרונו של משה וכן בכל דור ודור. כמו שאמר המגיד להבית יוסף אני המשנה המדברת בפ"ך.

"השכינה מדברת מתוך גרונו של משה", וכך בכל דור ודור, כפי שאמר המגיד לבית יוסף: "אני המשנה המדברת בפ"ך".

28 ולכן נקי התלמיד חכם בשם משה כדאיתא בגמ' משה שפיר קאמרת. כי התלמיד חכם הוא המקבל מבחי' חכמה עלאה כח מ"ה ואבא יסד ברתא כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ הוא דבר ה' זו הלכה שבפי ת"ח.

לכן תלמיד חכם נקרא בשם משה, כפי שמוכא בגמרא: "משה, יפה אמרת". שכן תלמיד החכם מקבל מבחינת חכמה עילאה, כוח מ"ה — "כוח מה"; ו"אבא יסד ברתא", כמו שכתוב: "ה' יסד ארץ בחכמה". זהו "דבר ה" — זו ההלכה שבפי תלמיד חכם.

וזהו בקולו של משה כי קול הוא בחי' המשכה מהעולם אל הגלוי כמו מהבל הלב אל הגרון

זהו פירוש "בקולו של משה": הקול הוא בחינה של המשכה מן העולם אל הגלוי, כמו מן ההבל שבלב אל הגרון,

ע"ד משל כנודע מ"ש על פסוק קנה חכמה כלומר כפי ערך המשכת בחי' הביטול לאור א"ס ב"ה ככה ממש האלהים יעננו להיות קורא ושונה כנגדו:

על דרך משל, כידוע מן הנאמר על הפסוק "קנה חכמה". כלומר, לפי מידת המשכת בחינת הביטול לאור אין סוף ברוך הוא, כך ממש "האלקים יעננו" — קורא ושונה כנגדו.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/2

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק